

Vergaderjaar 2024–2025

24 804

Veiligheidsbeleid Burgerluchtvaart

34 324

Evaluatie Wet openbare manifestaties

Nr. 200

BRIEF VAN DE MINISTER VAN JUSTITIE EN VEILIGHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 februari 2025

Tijdens het tweeminutendebat luchtvaart op 17 december 2024 heeft dhr. De Groot (VVD) vragen gesteld over de beveiliging van Schiphol naar aanleiding van de actie van Extinction Rebellion op 14 december 2024 op Schiphol. Tijdens dit debat heeft de Minister van Infrastructuur en Waterstaat toegezegd de Kamer nader te informeren over de gang van zaken (TZ202501-047). Gelet op mijn verantwoordelijkheid voor de beveiliging van de burgerluchtvaart neem ik deze toezegging over.

Voor de beveiliging en algehele veiligheid is het van belang dat luchthavenprocessen in het beveiligde gebied ordentelijk en beheersbaar verlopen. Mede om die reden vind ik de verstorende actie van Extinction Rebellion in het beveiligde gebied van Schiphol zeer onwenselijk. Ik keur dergelijke acties in dit gebied van Schiphol dan ook ten zeerste af en heb er bij Schiphol op aangedrongen dat er maatregelen worden getroffen. Door de goede voorbereiding van betrokken partijen en dankzij de beveiligingsmaatregelen die de luchthaven uitvoert, is de veiligheid echter niet in het geding geweest.

Het eerder aangekondigde onderzoek naar demonstratierecht dat op dit moment via het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) wordt uitgevoerd besteed aandacht aan hoe om te gaan met verstorende of ontwrichtende acties waarbij doelbewust de grenzen van de wet worden opgezocht overschreden¹. Op 10 januari 2025 bent u door de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en mij schriftelijk geïnformeerd over de actuele dilemma's over demonstreren in Nederland en de stand van zaken van dit onderzoek waarvan de uitkomsten in de zomer van 2025 worden verwacht².

¹ Kamerstuk 34 324, nr. 12

² Kamerstuk 34 324, nr. 14

Beveiliging van luchthavens

Voor de beveiliging van de burgerluchtvaart gelden strenge beveiligings-eisen die voortvloeien uit Europese wet- en regelgeving. Deze maatregelen richten zich met name op het voorkomen van aanslagen op de burgerluchtvaart. Schiphol is als luchthavenexploitant verantwoordelijk voor de uitvoering van deze beveiligingsmaatregelen. Zowel nationaal als internationaal wordt toezicht gehouden op de correcte uitvoering van de wet- en regelgeving.

Een belangrijke maatregel voor de beveiliging van de burgerluchtvaart is de beveiligingscontrole van passagiers en meegenomen goederen voordat het beveiligde gebied van een luchthaven betreden mag worden. Deze controle richt zich op de aanwezigheid van voorwerpen die een gevaar kunnen vormen voor de burgerluchtvaart en voldoet aan strenge Europese eisen. Alle actievoerders die op 14 december 2024 aanwezig waren in het beveiligde gebied van Schiphol zijn onderworpen aan deze controle. Daarbij zijn geen verboden voorwerpen aangetroffen die een gevaar konden vormen voor de burgerluchtvaart. De bruine vloeistof die door actievoerders in het beveiligde gebied op de vloer is gegoten bestond uit water vermengd met een bruine substantie. Het water is na de beveiligingscontrole in het beveiligde gebied verkregen en de naar het beveiligde gebied meegenomen bruine substantie betrof geen bedreiging voor de burgerluchtvaart.

Naast de strenge beveiligingscontroles wordt er toegangscontrole uitgevoerd op passagiers voor de toegang tot het beveiligde gebied van de luchthaven. Bij deze controle wordt de instapkaart van passagiers gecontroleerd. De toegangscontrole heeft als doel het voorkomen dat personen zonder geldige instapkaarten toegang krijgen tot dit gebied. Tijdens de actie hebben personen zich als passagier met een ongeldige instapkaart toegang verschaft tot het beveiligde gebied. Schiphol werkt aan maatregelen om dit te voorkomen.

Demonstraties op Schiphol

Op en rond Schiphol vinden regelmatig demonstraties plaats. Het faciliteren en beschermen van demonstraties op basis van de Wet openbare manifestatie (WOM) is een verantwoordelijkheid van het lokale gezag en in het bijzonder van de burgermeester. Voorafgaand aan aangekondigde demonstraties op en rond Schiphol is daarbij altijd sprake van overleg met de luchthaven en waar nodig met de NCTV met oog op de impact op de beveiliging van de burgerluchtvaart.

De Koninklijke Marechaussee (hierna KMar) is verantwoordelijk voor de politietaak op luchthavens. In geval van een strafbaar feit kan de KMar onder gezag van het Openbaar Ministerie over gaan tot aanhouding. Het verstoren van luchtvaartprocessen op luchthavens alsmede het wederrechtelijk binnendringen van beveiligd gebied van luchthavens of wederrechtelijk aldaar verblijven betreft een misdrijf.³ In het algemeen geldt dat het snelrecht kan worden ingezet in het geval van bewijstechnisch eenvoudige zaken en dat het aan het OM is om te bepalen of hiervan sprake is.

Gang van zaken rond actie 14 december 2024

Extinction Rebellion heeft de demonstratie van 14 december 2024 aangekondigd. Omdat er bij het lokale gezag ernstige zorgen waren over

³ Art. 162a WvSr, art 62a Lvw, art. 139, eerste lid, WvSr.

mogelijke versturende acties heeft de burgemeester van Haarlemmermeer op 13 december 2024 voor het handhaven van de openbare orde en ter beperking van gevaar op luchthaven Schiphol een noodverordening uitgevaardigd.

Vanaf het begin van de actie was het duidelijk dat het niet om een terroristisch misdrijf ging. De inzet van de KMar was er tijdens de actie dan ook op gericht om de integriteit van het beveiligde gebied te waarborgen en ernstige verstoring van luchtvaartprocessen door onbevoegde personen te voorkomen. Met de inzet van de KMar bleef de situatie in het beveiligde gebied beheersbaar. De actievoerders zijn door Schiphol gevorderd om het beveiligde gebied van de luchthaven te verlaten. Nadat hier geen gehoor aan werd gegeven is door Schiphol melding gemaakt van lokaalvredebreuk en zijn negenennegentig personen door de KMar aangehouden wegens lokaalvredebreuk. Deze personen zijn van het beveiligde gebied afgevoerd en vervolgens in vrijheid gesteld.

De Minister van Justitie en Veiligheid,
D.M. van Weel